

VRAGEN OVER WAAI

REGINE BAKARBESSY / STANY BAKARBESSY

In de zomer van 2017 was Rigrine Bakarbesy op Ambon. Stichting IAAW vroeg Stany Bakarbesy of zij haar nicht wilde bij praten over negeri Waai en de ontwikkeling van dit dorp tot nu toe - aan de hand van reeks vragen rondom een tiental items -

1

- a Bapa Raja nama siapa?
Hoe heet de nieuwe Bapa Raja?
- b Bapa Raja dipilih buat berapa lama (masa jabatan)?
Voor hoe lang is hij als Bapa Raja gekozen?
In Nederland 7 jaar voor een burgermeester.
- c Apa tugas dan tanggung jawabnya?
Wat is precies zijn functie, zijn taken? Wat doet hij precies?
- d Apakah Bapa Raja terima gaji? Dan kalau ia terima gaji siapa jg bayar?
Doet hij dit werk vrijwillig of wordt hij betaald? En door wie?

1

- a Bapa Raja Negeri Waai bernama Zakarias Bakarbesy
Bapak Raja negeri Waai heet Zakarias Bakarbesy
- b Masa pemerintahan seorang raja definitive berlangsung selama 6 tahun dan bisa menjabat selama kurun waktu 3 periode.
Ambtstermijn van de Bapak Raja is zes jaar en hij kan deze termijn 3 perioden uitoefenen.
- c Tugas Bapak Raja adalah menyelenggarakan urusan pemerintahan negeri, dalam mengatur dan mengurus kepentingan masyarakat negeri Waai berdasarkan hak asal usul dan adat istiadat negeri Waai dan di akui dan di hormati dalam sistim pemerintahan Negara kesatuan republik Indonesia.

Taak Bapak Raja is het regelen van overheidszaken, behartigen van de gemeenschapsbelangen gebaseerd op het bestaansrecht en gewoonten/ tradities van Waai, erkend en gerespecteerd in het overheidssysteem van de eenheidsstaat Republiek Indonesië.
- d Seorang Raja digaji oleh pemerintah Kabupaten
Bapak Raja wordt betaald door de Kabupaten overheid

2

- a Bapa Raja adalah kepala dewan negeri 'Saniri Negeri'.
De Bapa Raja staat aan het hoofd van het dorpsraad de 'Saniri Negeri'.

- b Apa tugas dan pekerjaannya Saniri Negeri?
Wat doet de Saniri Negeri? Wat zijn hun taken?

2

- a Bapak Raja bukan ketua saniri, tapi saniri merupakan badan untuk mengawasi segala kegiatan pemerintahan dan berdiri sendiri, di pilih dan diangkat dari anak-anak soa. Sedangkan arti saniri sendiri adalah suatu lembaga atau badan yang merupakan perwujudan demokrasi dalam penyelenggaraan pemerintahan negeri dan sebagai unsur penyelenggara pemerintahan negeri dan sebagai badan legeslatif.

De Bapak Raja is geen voorzitter van de Saniri, de Saniri is een zelfstandig orgaan dat toezicht houdt op alle activiteiten van de dorpsverheid, en zij wordt benoemd en gekozen uit de leden (nakomelingen) van de soa's/de wijken. Saniri betekent instelling of entiteit die de democratie belichaamt in het dorps bestuur, is onderdeel ervan en is een wetgevend orgaan.

- b Tugas dari saniri negeri adalah mengawasi jalannya pemerintahan negeri, bersama sama dengan bapak raja membentuk peraturan negeri, dan mendampingi bapak raja dalam memimpin negeri.

Taak van Saniri negeri is het toezicht houden op de koers van het dorpsbestuur, samen met Bapak Raja de wetgeving vormgeven, en hem assisteren bij het besturen van het d

c Saniri Negeri terdiri dari Kepala2 Soa. Berapa Kepala Soa berada di Saniri negeri dan siapa itu mereka?

(Nama2 kepala2 soa)

De Saniri Negeri bestaat uit Kepala2 Soa (wijkhoofden).

Uit hoeveel kepala2 soa bestaat de Saniri Negeri?

Wie zijn die kepala2 soa? Allemaal mannen of ook een enkele vrouw?

d Apakah anggota2 Saniri Negeri dapat pembayaran?

Worden zij betaald of doen zij dit werk vrijwillig?

c Saniri negeri di angkat dan di pilih dari anak-anak soa, masing masing soa 5 orang sehingga jumlah saniri ada 15 orang, susunan saniri negeri waai adalah sebagai berikut:

Saniri negeri wordt benoemd en gekozen uit de leden (nakomelingen) van de 3 soa's, elke soa levert 5 mensen aan. De Saniri bestaat uit 15 personen.

De samenstelling is als volgt:

1. Bpk Olop Kayadoe
2. Filip Tuhalauruw
3. Robert Reawaruw
4. Agustinus Matakupan
5. Yunus Tahitu
6. Yohanis Rumahlaiselan
7. Boy Salamony
8. Agus Pattimukay
9. Daniel Pattireuw
10. Zakarias Pattisia
11. Yakobis Talaperuw
12. Daniel De lima
13. Yulius Ririatuela
14. Stevi Tapilaha
15. Alvian Reawaruw

Sedangkan nama-nama kepala soa adalah sebagai berikut:

De namen van de hoofden per soa zijn:

1. Soa Risama : Bpk Anis Matakupan
Bpk Yopy Reawaruw.
2. soa Pattihutu: Bpk Ucu Tubalawony
Bpk Tenny Pattimukay
3. soa Rumalai : Bpk Sony Tuasela
Bpk Anton Salamony

d Saniri negeri mendapat uang intensif tapi besar. Saniri dapat uang intensif nya dari pemerintah kabupaten yang adalah Bupati

Saniri negeri ontvangt een kleine vergoeding van de Bupati, van de Kabupaten overheid.

3

a Seberapa besar adalah negeri Waai?

Hoe groot is het dorp Waai?

b Apakah ada gambaran peta dari negeri? Jika berada silakan Rigrine membawa salinan.

Is er een plattegrond? Als dat voorhanden is graag een kopie van meenemen.

c Seberapa banyak wik (moslim/christen) berada di Waai?

Misalnya ibu beta, nenek Kika tinggal di wik Fajar.

Tante Stani dan neneknya Rigrine tinggal di wik mana?

Hoeveel wijken (soa's) heeft dit dorp? Je hebt oude wijken, maar ook nieuwe wijken.

d Seberapa banyak penduduk berada di Waai?

Hoeveel inwoners heeft Waai?

3

a Besar wilayah negeri waai adalah

Het grondgebied van negeri Waai grenst

yang berbatasan dengan:

sebelah utara dengan negeri Liang - *in het noorden aan Liang*

sebelah selatan dengan negeri Tulehu - *in het zuiden aan Tulehu*

sebelah barat dengan negeri Morela - *in het westen aan Morela*

sebelah timur dengan selat Haruku - *in het oosten aan de zeestraat van Haruku*

b Peta negeri waai di lampiran. *Voor plattegrond Waai zie bijlage*

c Adapun dusun-dusun dalam negeri waai adalah, dusun batunaga, dusun ujung batu, dusun batu dua dan dusun wainuru, semua dusun-dusun ini masyarakat nya beragama muslim yang merupakan pendatang dari buton. Wik yang ada di negeri Waai ada 5 wik, wik Gios, wik Fajar, wik Mahalalel, wik Talitakumi, wik Efrata.

Negeri Waai bestaat uit 5 wijken nl Gios, Fajar, Mahalalel, Talitakumi, Efrata.

Daaarnaast is er een aantal dusun2 nl Batunaga, Ujung Batu, Batu Dua en Wainuru.

Al deze dusun2 zijn moslim gemeenschappen van Butoneze migranten.

d Penduduk negeri waai adalah berjumlah 8202 jiwa.

Waai heeft 8202 inwoners. (anno 2017)

4

Bagaimana perkembangan membangun gereja Damai?

Hoe ver is men met de bouw van gereja Damai?

4

Pembangunan gedung gereja damai yang baru sudah sampai pada tahap pembuatan ornament-ornament, dan di rencanakan bulan agustus akan di lakukan pemasangan tegel dan peletakan mimbar. dana dan pekerjaan yang akan dilakukan selanjutnya ada di lampiran.

Op dit moment worden ornamenten aangebracht aan/in het kerkgebouw. De planning is dat in Augustus tegels worden gelegd en de kansel geplaatst. Zie de bijlage voor het budget en de werkzaamheden die nog moeten worden uitgevoerd.

5

Penduduk Negeri Waai kurang ada perhatian kepada kebersihan. Mereka menyetorkan sampah di pantai atau di tempat lain didalam negeri (polusi).

Het dorp Waai neemt het niet zo nauw met de hygiëne.

De mensen deponeren hun huisafval als het niet op het strand, dan elders in het dorp (milieuvervuiling).

a Apakah berada kesadaran di negeri kepada dampak polusi bagi kesehatan masyarakat?

Beseft men dat dit ten koste gaat van de volksgezondheid van de bewoners?

b Apa yang akan harus dilakukan oleh penduduk negeri untuk menghentikan polusi ini?

Wat zou er volgens orang Waai zelf moeten gebeuren om deze vervuiling een halt toe te roepen? Hoe denken zij zelf dit te organiseren, als daar goede wil voor is?

5

Masalah sampah adalah masalah yang sangat besar dan harus segera di atasi, mengingat semakin banyak jiwa yang berada di negeri waai maka akan berdampak juga dalam jumlah sampah yang di hasilkan, di negeri waai sendiri tidak ada tempat pembuangan akhir sampah, sehingga semua orang membuang sampah di laut, akibatnya biota laut menjadi terancam punah dan keindahan laut waai akan menjadi buruk di mata masyarakat luar, begitu pula dengan kesehatan dari masyarakat waai juga akan berpengaruh ... tapi mau bikin bagaimana, tidak ada perhatian dari pemerintah untuk penanggulangan masalah ini, hanya di harapkan kesadaran dari masing-masing orang untuk bagaimana agar sampah-sampah bisa di musnakan secara perorangan dengan cara yang baik, dengan demikian di perlukan sosialisasi secara internal bagi masyarakat waai untuk bagaimana menyelesaikan masalah sampah ini.

Het afvalprobleem is zeer ernstig en moet onmiddellijk worden aangepakt. De toename van het aantal inwoners in het dorp betekent toename hoeveelheid geproduceerd afval. Omdat er in Waai geen algemene vuilstortplaats is wordt het afval in zee gedumpt, wat een bedreiging is voor het zeeleven, en de schoonheid van de zee zal doen afnemen. Eveneens heeft het negatieve gevolgen voor de volksgezondheid ... maar helaas door de overheid wordt hieraan geen aandacht aan besteed waardoor het te hopen is dat iedere individu weet hoe het afval op de juiste manier te vernietigen. Er dient dus gecommuniceerd te worden met de inwoners over de oplossing van het afvalprobleem.

6

Pembangkit listrik dengan batubara.

Apakah penduduk Waai dapat informasi tentang perusahaan ini?

Naar verluidt draait straks de elektrische centrale op steenkool. Zijn de bewoners hierover voldoende ingelicht?

a Bagaimana perkembangannya pembangkit tenaga listrik dengan batubara?

Hoe ver is men met de bouw?

b Apakah pembangkit listrik ini untuk tujuan seluruh pulau Ambon atau juga untuk pulau2 lain di Maluku?

Levert deze centrale straks energie aan heel eiland Ambon of ook daarbuiten aan de andere eilanden?

6

a Mengenai pembangkit tenaga listrik yang menggunakan batu bara [PLTU] itu tidak jadi di lakukan di negeri Waai, tapi diganti dengan Pembangkit Tenaga Listrik Geometik [PLTG] yang tenaga listriknya di ambil langsung dari kapal listrikdari Negara Turki, yang sementara ini sedang beroperasi di waai, untuk proses tersebut juga sekaligus pembelajaran sumber daya manusia local, dan di rencanakan akan di kontrak 5 tahun ke depan.

Tenaga geometik itu artinya sumber energi listrik nya pake mesin yang di datangkan dengan kapal dari negara Turki, tenaga kerja mesin juga dari Turki...dan sementara ini sedang proses pelatihan tenaga kerja dari Ambon supaya pada saat selesai kontrak 5 tahun ke depan dan apabila Indonesia sudah mampu membeli mesin seperti yang di kontrak, maka tenaga kerja yang di pakai adalah tenaga kerja lokal ataw orang Waai dan dari negeri2 tetangga lain.

De bouw van een kolencentrale in Waai is van de baan, en is vervangen door PLTG (Pembangkit Listrik Tenaga Geometik) op een Turkse schip dat aan de kust van Waai ligt. De stroom wordt geproduceerd met een machine en wordt direct van het schip afgetapt. Hiervoor worden lokale arbeidskrachten in de komende 5 jaar opgeleid.

Het personeel dat de machine bedient is Turks. Ondertussen krijgen arbeidskrachten uit Ambon trainingen zodat wanneer het contract na 5 jaar afloopt en wanneer Indonesië een machine kan kopen zoals is afgesproken, arbeidskrachten uit Waai en buurdorpen ingezet kunnen worden.

b Tujuan pembangkit tenaga listrik geometik ini untuk sementara hanya melayani pulau ambon, sebanyak 99 desa dan di diharapkan ke depan bisa melayani pulau-pulau sekitar pulau ambon juga

De met geometik opgewekte stroom is voorlopig bedoeld voor het eiland Ambon, in totaal 99 dorpen en de verwachting is dat in de toekomst de levering wordt uitgebreid naar andere eilanden rond Ambon.

c Batubara diambil atau datang dari mana?

Waar haalt men steenkool vandaan?

Jika batubara berasal dari luar Ambon, maka akan dibutuhkan pelabuhan untuk menyediakan bahan bakar fosil ini untuk pembangkit tenaga listrik .

Als de steenkool van buiten Ambon komt, dan zal er wel een aan- en afvoerhaven nodig zijn om de centrale van deze fossiele brandstof te voorzien.

d Apakah berada kesadaran di Waai bahwa oleh karna pengolahan batubara emisi CO2 dari pembangkit tenaga listrik menyebabkan meningkatkan polusi udara. Ini berbahaya bagi kesehatan masyarakat. Dan Waai adalah lambatnya bawah asap dari pembangkit listrik.

Tujuan internasional adalah untuk mengurangi emisi CO2 Oleh karna polusi udara (berbahaya bagi kesehatan masyarakat) dan pemanasan global menyebabkan naiknya permukaan laut.

Beseft men wel dat steenkoolverwerking voor enorme CO2-uitstoot (met name door een centrale als deze) kan zorgen? De luchtvervuiling zal met sprongen toenemen wat schadelijk is voor de volksgezondheid. Waai zit dan straks onder de rook van de centrale.

Internationaal wil men die CO2-uitstoot terugdringen vanwege de luchtvervuiling (schadelijk voor de volksgezondheid) en de opwarming van de aarde met als gevolg stijging van de zeespiegel.

c Untuk bahan dasar PLTG masih menjadi tanggung jawab pihak perusahaan Turki dan pemerintah Indonesia dalam perjanjian kontrak kerja selama 5 tahun.

De grondstof voor de PLTG is nog steeds de verantwoordelijkheid van de Turkse onderneming en de Indonesische regering vastgelegd in een arbeidscontract van 5 jaar.

d Karena adanya kesadaran masyarakat negeri waai tentang penting nya udara yang bersih dan sehat sehingga masyarakat negeri waai menolak adanya bahan dasar dengan menggunakan batu bara dan menyetujui penggunaan geometik yang ramah polusi dan juga demi kepentingan masyarakat waai pada khususnya dan masyarakat kota ambon pada umum nya.

Door het besef bij de bevolking van het belang van gezonde schone lucht, is het gebruik van steenkool afgewezen en het gebruik van milieuvriendelijke geometik goedgekeurd. Dit in het belang van de inwoners van Waai in het bijzonder en inwoners van Ambonstad in het algemeen.

e Apakah penduduk Waai dan Saniri Negeri cukup mengetahui keuntungan dan kerugian pembangkit listrik dengan batubara?

Is men in het dorp, de bewoners en de Saniri Negeri, voldoende op de hoogte van de voor- en nadelen van steenkoolverbruik bij opwekking elektriciteit?

f Apa keuntungan ekonomis bagi Waai? Misalnya dalam hal mata pencaharian atau pengangguran?

Heeft Waai economisch baat bij? Bijvoorbeeld wat betreft de werkgelegenheid?

g Apakah masyarakat Waai juga menyadari pemulihan energi alternatif? Seperti energi surya (melalui panel surya) atau turbin angin.

Mungkin kami di barat sini lihat perkembangan pemulihan energi ini terlalu pesimis. Apakah masyarakat Waai merasa senang dengan pembangkit listrik batubara? Dan mengapa?

Is men ook op de hoogte van alternatieve energiewinning? Zoals zonne-energie (door bijvoorbeeld zonnepanelen) of windmolens.

Misschien zien wij hier in het westen deze ontwikkeling van energiewinning te veel door een sombere bril.

Is Waai er blij mee met deze centrale? En waarom?

e Dengan adanya PLTG maka kebutuhan akan listrik sudah terpenuhi dan itu di rasakan dengan adanya peningkatan pelayanan listrik bagi masyarakat kota ambon dan sekitarnya, sehingga pemadaman listrik sudah sangat jarang terjadi, kalau pun terjadi itu karena adanya cuaca yang ekstrim sehingga mengganggu aktifitas listrik, seperti pohon yang rubuh kena tiang listrik atau kabel.

PLTG voorziet in de behoefte aan elektriciteit en dat is merkbaar in de gestegen stroomtoevoer naar Ambonstad en omgeving, zodat een stroomstoring zeer zeldzaam is geworden, komt dit voor dan is de oorzaak extreme weersomstandigheden, waarbij een omgevallen boom een hoogspanningsmast of kabel heeft geraakt.

f Dengan adanya PLTG juga adanya peningkatan taraf hidup masyarakat waai dan negeri-negeri tetangga seperti liang, tulehu, suli. Dengan adanya penyerapan tenaga kerja baik di lokasi PLTG maupun di kapal turki itu sendiri, sehingga mengurangi angka pengangguran bagi masyarakat waai maupun kota ambon seutuhnya.

De komst van de PLTG leidt tot verhoging van de levensstandaard in Waai, Liang, Tulehu en Suli. Door het scheppen van arbeidsplaatsen en het aantrekken van arbeidskrachten zowel op PLTG locatie als op het Turkse schip zal het werkloosheidscijfer in Waai en in Ambonstad dalen.

g Kalau mengenai kesadaran masyarakat tentang energy alternative melalui panel surya dan turbin angin itu sangat lah tinggi tapi mau bikin apa, karena biaya untuk semua itu sangat lah mahal, dan harus melalui proses yang sangat rumit karena itu merupakan pekerjaan pemerintah atau investor luar yang bisa membantu hal tersebut.

Het maatschappelijk besef van alternatieve energie via zonnepanelen en windmolens is sterk, maar alternatieve energie is erg duur en vergt een zeer complex proces. Een taak voor de overheid of van een buitenlandse investeerder.

7

Persediaan air bersih.

Sampai beberapa tahun yg lalu penduduk menekan air bersih dari banyak titik pasokan air di negeri. Sekarang pompa ada rusak.

De watervoorziening in de negeri.

Tot een aantal jaren geleden tappen de bewoners water uit de vele waterleidingpunten in de negeri. Nu is de pomp stuk.

a Siapa yg bertanggung jawab untuk rumah pompa di kepala air Wai Selaka?

Wie gaat over het pomphuisje aan de kop van de rivier Wai Selaka?

b Siapa di negeri bertanggung jawab untuk memperbaiki pompa?

Wie in de negeri is er verantwoordelijk voor het repareren van de pomp?

c Sekarang ada banyak sumur2 pribadi (perigi perigi). Apakah sumur2 memberikan cukup air untuk seluruh negeri?

Er zijn nu heel veel particuliere putten (perigi perigi). Geven de putten wel genoeg water voor heel het dorp?

7

Mengenai pompa air bersih sekarang sudah ada pompa yang baru di kerjakan sekitar tahun yang lalu dengan tenaga mesin yang lebih besar dan menggunakan pipa-pipa yang besar juga, sehingga masyarakat waai tidak mengalami kekurangan air bersih, dan juga air yang di serap langsung dari mata air di gunung dan tidak dari mata air waiselaka.

Wat betreft het oppompen van drinkwater is er ongeveer jaar geleden een nieuwe pomp geplaatst met een krachtiger motor en gebruik van grotere leidingen.

Hierdoor is het drinkwatertekort opgevangen. Er wordt ook rechtstreeks water getapt van een bron in de bergen en niet meer van air waiselaka.

a Pompa yang baru ini adalah proyek pemerintah guna penyediaan air bersih untuk masyarakat negeri waai. Dan yang bertanggung jawab untuk hal ini adalah pemerintah negeri.

De nieuwe pomp is een overheidsproject tbv de drinkwatervoorziening in het dorp. Dus de verantwoordelijkheid hierover ligt bij de dorpsoverheid.

b Apabila ada kerusakan dari pipa-pipa ini maka yang bertanggung jawab adalah pemerintah negeri dalam memperbaiki kerusakan-kerusakan yang ada.

Bij schade aan de waterleidingen dan is de dorpsoverheid verantwoordelijk voor de reparatie ervan.

c Masyarakat waai pada umumnya mempunyai sumur-sumur, dan mata air di waai sangat banyak dan berlimpah air untuk kebutuhan masyarakat negeri waai di luar pompa-pompa air yang telah ada juga.

In het algemeen beschikken de inwoners over waterputten, er zijn veel waterbronnen en water is er in overvloed om in de behoefte van de gemeenschap te voorzien.

d Dan apa dampaknya sumur2 bagi tingkat air di dalam tanah?
En wat doet het met het waterpeil in de grond? (als deze vraag er toe doet.)

d Dengan ada nya sumur-sumur pasti akan mengurangi tingkat air tanah, tapi itu dari kesadaran masyarakat waai saja untuk menjaga hutan-hutan supaya jangan ada penembangan pohon sembarangan, supaya penyimpanan air tanah selalu terjaga dengan baik.

Door het gebruik van waterputten zal zeker het grondwaterpeil dalen, maar het is aan de bevolking om de bossen in stand te houden en zodat er geen bomen in het wilde weg wordt gekapt waardoor de grondwaterreserves goed op peil kunnen blijven.

8

Saudara bisa kasih info tentang papalele? Pasar kecil di negeri? Misalnya: Penjualan makanan atau non-makanan kebanyakan oleh wanita?

Dari penjualan makanan buatan sendiri / makanan ringan, roti dan penjualan ikan di pantai negeri sampai penjualan pakaian buatan sendiri (mungkin ruangan jahit?)

Kun je iets vertellen over papalele? De kleine handel in het dorp?

Bijvoorbeeld: Meestal door vrouwen het verkopen van etenswaren of non-food waren.

Van verkoop van zelfgemaakte gerechten/snacks, brood tot verkoop van vis op het strand in het dorp tot verkoop van eigen gemaakte kleding (misschien een naaiatelier?).

8

Mengenai papalele-papalele.... Sekarang ada pasar waai yang selalu ada setiap hari dari senin sampai sabtu, khusus di pagi hari sampai siang saja, dan semua penjual di pasar waai adalah orang-orang waai yang menjualkan hasil-hasil mereka, baik berupa hasil dari kebun maupun makanan buatan mereka, baik berupa makanan jadi maupun kue-kue, sehingga perputaran uang di dalam negeri waai sudah sangat baik. begitu pula dengan penjahit-penjahit pakain juga walaupun permintaan jahit kurang tapi untuk memenuhi kebutuhan masyarakat waai mereka bisa mengerjakan itu tanpa harus orang waai pergi ke kota ambon untuk menjahit lagi.

Wat betreft de papalele-papalele Waai heeft tegenwoordig een markt, van maandag tot zaterdag, in de ochtend tot 's middags.

Alle marktverkopers komen uit Waai. Verschillende soorten tuinbouwprodukten, zelfgemaakte etenswaren of kant en klare produkten en koekjes worden verkocht, waardoor de geldomloopsnelheid erg goed is.

Evenzo de kleermakers doen het erg goed. Ofschoon de vraag om kleding te laten maken gedaald is, kunnen zij aan de behoeften voldoen waardoor mensen niet naar Ambonstad hoeven om er kleding te laten maken.

9

- a (Sekitar) berapa banyak perusahaan yang ada? Dari bengkel sampai tempat cuci mobil/ojek sampai UKM (usaha kecil dan menengah) pondok2 (toko2)?

Hoeveel (ongeveer) bedrijven zijn er? Van een bengkel tot een wasstraat voor auto's/ojeks tot aan de kleine en middelgrote pondoks (winkeltjes)?

- b Apakah ada kafe internet?

Is er bijvoorbeeld een internetcafé?

- c Bagaimana dengan jangkauan internet?

Hoe is het met het bereik van internet gesteld?

- d Di Waai kesempatan internet yg baik tergantung dari apa?

Waar is men van afhankelijk van goed internetmogelijkheid?

9

- a Usaha-usaha yang berada di negeri waai bermacam-macam jenisnya mulai dari usaha yang kecil sampai usaha yang sudah berkembang dengan pesat. Usaha gallon atau air mineral di waai ada 2 tempat, usaha bengkel mobil dan motor ada sekitar 10 tempat, usaha kios ada sekitar 40 tempat, usaha cuci mobil ada 4 tempat, usaha tempat jahit ada sekitar 10 orang, tempat gunting rambut atau salon laki laki dan perempuan ada 10 tempat.

Er zijn verschillende bedrijven van kleine tot snel groeiende. Op 2 plekken wordt door een bedrijf flessen mineraalwater verkocht, op 10 plekken is er een auto/motorfiets reparatiewerkplaats, op 40 plekken kraampjes, op 4 plekken een autowasbedrijf, 10 personen met een naaiatelier, op 10 plekken een heren- en dameskapsalon.

- b Kafe internet sebenarnya sudah ada, rumah atau tempat untuk kafanya sudah di buat oleh pemerintah tapi tidak di kelolah dengan baik oleh masyarakat waai atau di dalam nya karang taruna, sehingga kafe tersebut menjadi bangkrut dan tidak aktif lagi.

Een internetcafe was er eigenlijk al, een ruimte/plek hiervoor werd door de overheid gebouwd, maar door zowel wanbeheer en afwezigheid van jongeren is het café gesloten en niet meer in gebruik.

- c Untuk jaringan internet di waai sendiri sudah mulai baik, dengan adanya penambahan tower-tower telkomsel dan juga sekarang ada program internet masuk rumah atau INDIHOME, tapi berat di biaya tiap bulan ada sekitar RP. 525.0000, sehingga masyarakat merasa belum bisa untuk memakai jaringan ini

Kwaliteit internet-verbinding begint beter te worden, met de komst van extra signaalmasten van Telkomsel heeft men toegang tot het internetprogramma INDIHOME, maar de kosten zijn hoog ongeveer Rp. 525.0000,- per maand wat het algemeen gebruik in de weg staat.

- d Jaringan internet di waai tergantung dari besar pulsa yang di beli.

Kwaliteit Internet-verbinding is afhankelijk van de omvang gekochte bundel

10

Kontener yg direncanakan di Waai
Geplande containerhaven in Waai

- a Dapatkah saudara bisa kasih info tentang pelabuhan kontainer?
Kun je iets over de containerhaven vertellen?
- b Bagaimana anggapan umum penduduk Waai tentang pelabuhan container ini?
Hoe denken de mensen zelf hierover?
- c Apa hasilnya protesnya dari penduduk2 wik?
Heeft het protest van de wijkbewoners wat opgeleverd?

10

Kontener yg direncanakan di Waai
Geplande containerhaven in Waai

Mengenai kontener yang di rencanakan akan di bangun antara perbatasan tulehu dan waai, menurut informasi media dan televisi akan di pergunakan sekitar 42 hektar tanah untuk proyek ini, dan negeri tulehu mendapat jatah 22 hektar dan negeri waai mendapat bagian 20 hektar, lokasi negeri waai yang di jadikan proyek ini adalah daerah nang bagian arah tulehu atau di daerah sekolah SMP dan SMA yang baru di bangun..dan masyarakat di sekitar lokasi itu adalah berjumlah sekitar 25 sampai 30 rumah...

De geplande container zal worden gebouwd op de grens tussen Tulehu en Waai. Volgens media en tv informatie zal voor dit project ongeveer 42 hectare grond in gebruik worden genomen, waarvan 22 in Tulehu en 20 in Waai. De locatie in Waai is in de daerah Nang in de buurt van Tulehu, het gebied waar de SMP, de pas gebouwde SMA en ook ongeveer 25 tot 30 huizen staan...

Dan menurut survei yang di lakukan sebagian masyarakat merasa bahwa proyek ini ada 2 efek dari proyek ini, sisi positif dan sisi negatif..

En volgens een uitgevoerde peiling/onderzoek is een deel van de bevolking van mening dat dit project zowel een positief als negatief effect heeft.

Dari sisi negatif akan ada pengusuran lahan dan memungkinkan akan ada nya penambangan hutan yang berpengaruh bagi persediaan air tanah, sisi negatif lain nya adalah akan masuk nya orang2 dari luar waai yang akan mempengaruhi kehidupan masyarakat waai sendiri, dan dari sisi adat istiadat juga akan di pengaruhi, dari batas negeri waai yang akan di jadikan lokasi kontener adalah tempat di mana selalu di adakan acara adat..

De negatieve gevolgen zijn: grondonteigening/-uitzetting en mogelijke boskap die invloed zal hebben op de grondwaterreserves. Een ander negatief aspect is de toestroom van mensen van buitenaf die impact zal hebben op het dagelijks leven van de Waainezen en ook voor de adat isti adat heeft het gevolgen omdat op de plek waar de container komt te staan traditionele/adat evenementen worden gehouden ..

Sedangkan sisi positif nya adalah, peningkatan ekonomi yang berdampak pada peningkatan tenaga kerja dan mengurangi angka pengangguran, karena menurut gubernur maluku bahwa tenaga kerja akan di serap dari neg waai dan tulehu serta negeri-negeri tetangga..menurut pemerintah negeri waai, ini adalah proyek pemerintah dan mau tidak mau harus dan tetap di laksanakan.. pemerintah negeri waai menyambut dengan baik semua maksud baik dari pemerintah pusat karena semuanya juga demi kemajuan negeri waai dan masyarakat negeri waai ke masa yang akan datang.

De positieve effecten zijn: toename economische groei met als resultaat stijging van de werkgelegenheid en daling van de werkloosheid. Want volgens de gouverneur van Maluku zullen arbeidskrachten worden aangetrokken uit Waai, Tulehu en de omliggende buurdorpen... Dit is een overheidsproject dat hoe dan ook zal worden uitgevoerd, aldus het dorpsbestuur van Waai. Zij verwelkomt alle goede bedoelingen van de centrale overheid en meent dat deze in het belang zijn van de vooruitgang van Waai in de komende periode.